נערה המאורסה פרק עשירי נדרים עז.

רש"י ר"ן

מסורת הש"ס

א) [שבת קנ:], ב) [סס ע"ש], ג) [סס לעיל עו:], ד) שבת קנ:, ה) [מכות קד: ע"ש], ו) [כילה לו:], ז) [לקמ עו:], ח) [כילה לו:], ט) ל"ל כר רב הונא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דשלא לצורך שבת הוא מנלן היא: (ב) רש"י ד"ה נדרה וכו' אלא ודאי מדקתני דמפר:

מוסף רש"י

מפירין. בעל לאמר, ונשאלין. לחכם, לנדרים שהן לצורך השבת. כגון שנדר שלא לאכול היום (שבת קנז.), או דלמא אפילו שלא לצורך. דגבי הפרה ביום שמעו מתיר, ואם לא מיפר הלחודא שוב אינו מיפר (שם). הפרת נדרים כל היום. עד שתתאחן ותו לא, ואפילו שמע סמוך לחשיכה (שם). איבעיא להו. הא דקתני נשאלין לנדרים שהן לצורך, כשלא היה להם פנאי. לשאל מערב שבת קאמר, או אפילו כשהיה להם פנאי (שם). אישתיק קאמרת. הא דמתמהת ואמרת אמר רב הכי, משום דלא סגיאה לן הוא ולאשתיקן קאמרת, או משום דחביבה עלן ולאשתקין קאמרת, דאי אמרה רב אמרת לי חמרת, דשפיר אמר (כתובות קד:).

פירוש הרא"ש

תנן התם מפרין נדרים בשבת כו'. משנה היא בשבת שבת: ונשאלין לחכם נדרים שהם לצורך השבת. כגון נדרי חכילה ושתיה: איבעיא להו מפירין נדרים בשבת דקתני לצורך השבת דוקא, ולצורך השבת דקתני כשיפא אחרייהו קאי והאי דקתני בשבת בשבת תרי זימני מפרש טעמא בשלהי שבת משום בשלמא נריכה כ"ד והפרה אינה נריכה כ"ד: או דלמא אפי' שלא לצורך השבת. ומשום שומנה עובר בשתחתן אי"כ משום דבעל מפר אבל פתח ובלא חרטה בדבור בעלמא מפר אפי' שלא לצורך הבשת: מאי אירא חשבה אפי' בתוך היום אינו יכול להפר. כגון שמקר לחשבה שליין לה שהות שעד לאחול בשמות אבל מרשה דקתני מפר לה עד שלא תתאחן דמשמע שמוך לחשבה לא בעי למידק דאיכא לדאחר לחודי מפר מבעוד יום קאמר דאיכא שהות לאחול אבל מפיפא מדקתני שפיר דמשמע דוקא חשבה הא דיום אפי' סמוך לחשבה מני מפר: מ"ד כל היום אין בפי לא. שלא לצורך השבת כיון דאי אפשר להפר משמתאחן הקילו חכמים להפר בשבת אף שלא לצורך: ולמ"ד שעת לצורך השבת אין שלא לצורך לא. אם נדרה בשבת אינו מפר שלא לצורך השבת אבל אם נדרה בע"ש ושמע בשבה ולא הפר לה מפר בשבת אפילו שלא לצורך השבת ואע"פ שהיה יכול להפר מאתמול הא אמרינן לקמן דנשאלין על נדרים בשבת לצורך השבת אפי' בנדרים שהיה להם לשאל מבעוד יום הלכך הי"נ כיון דזמנו עובר אפי' שלא לצורך מפירין והך בריתא דקתני אין מפירין שלא לצורך השבת אמרא בר' יוסי בר' יהודה ובגדרה בשבת: בשלא היה להם פנאי מבעוד יום. כגון שנדר בשבת או לא נזדמן לו חכם מע"ש: משום דאחוי בדיעא. כיון שנרע שלאה ואין דנין בשבת: ביון דס"ל אפ' מעומד בו'. ודין דוקא מיושב וכיון דכתיב כיום המילו לא בניו וקרובים פטולים דכתיב לא יומתו אבות על בנים וכל הכתב נדון כשר להעיד: כאן רחוי לגרום הא דמחוד לא מתחרט אם מתחרט על נדרו. דס"ל אפי' מעומד דפותחין המרוה כל דהו ואין נריך למנות פתח לנדרו הלכך היה מתעסק בדברים אחרים בשעה שהיה מתיר נדר כי אין נריך יאוב הדעת אלא דרך עראי היה מתיר ואינו נדרא ובודק סכין: רבה הונא הוה יתיב וקאים. פירוש היה יושב ועומד שלא היה מושב ליבב כיאוב הדעת אלא דרך עראי היה מתיר נדרים: אלא אימא הלכה נשאלין נדרים בלילה. וקמ"ל דלא תסיב כמו דין: אמר ר' אבא אמר רב הכי א"ל אשתיקן קאמרת או אשתקין. ת"ל רב הונא מקומל לך מה שאמרתי ואתה אומר להשתקוני אם רב אחרים לו אינו מקומל לך ואתה תמה אם רב אחרים ולהשתיקני אתה אומר:

מתנן התם מפירין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת [ב]איבעיא להו מפירין נדרים בשבת לצורך השבת או דלמא [ג]אפי' שלא לצורך ת"ש דתני רב זוטי דבי רב פפי אין מפירין נדרים אלא לצורך השבת אמר רב אשי הא לא תנן הכי נדרה עם חשיכה מפר לה עד שלא תחשך ואי אמרת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא מאי אירא חשבה אפי' בתוך היום אינו יכול להפר דשלא לצורך [ד] תנאי היא [ה]הפרת נדרים כל היום רבי יוסי ברבי יהודה ור"א בר' שמעון אמרו מעת לעת למ"ד כל היום אין בפי לא אפילו שלא לצורך השבת מפר למאן דאמר מעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא [ו]ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת [ז]איבעיא להו כשלא היה להם פנאי או דלמא כשהיה להם פנאי ת"ש דאיזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב זוטרא בריה דרב זעירא אפילו בנדרים שהיה להם פנאי מבעוד יום סבר רב יוסף למימר נשאלין נדרי' בשבת ביחיד מומחה אין בשלשה הדיוטות לא משום דמתחזי כדינא א"ל אביי [ח]כיון דסבירא לן אפי' מעומד אפי' בקרובים ואפי' בלילה לא מיתחזי כדינא אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב הלכה מפירין נדרים בלילה והא מתניתין היא נדרה בלילי שבת אלא אימא הלכה נשאלין בלילה א"ל ר' אבא לרב הונא אמר רב הכי א"ל אישתיק [ט]אמר ליה אישתיק קא אמרת או שתי קאמרת אמר רב איקא בר אבין איזדקיק ליה רב לרבה בקיטונא

[ט]תנן התם מפירין נדרים בשבת ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת [ב]איבעיא להו מפירין נדרים בשבת לצורך השבת או דלמא [ג]אפי' שלא לצורך ת"ש דתני רב זוטי דבי רב פפי אין מפירין נדרים אלא לצורך השבת אמר רב אשי הא לא תנן הכי נדרה עם חשיכה מפר לה עד שלא תחשך ואי אמרת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא מאי אירא חשבה אפי' בתוך היום אינו יכול להפר דשלא לצורך [ד] תנאי היא [ה]הפרת נדרים כל היום רבי יוסי ברבי יהודה ור"א בר' שמעון אמרו מעת לעת למ"ד כל היום אין בפי לא אפילו שלא לצורך השבת מפר למאן דאמר מעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא [ו]ונשאלין לנדרים שהן לצורך השבת [ז]איבעיא להו כשלא היה להם פנאי או דלמא כשהיה להם פנאי ת"ש דאיזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב זוטרא בריה דרב זעירא אפילו בנדרים שהיה להם פנאי מבעוד יום סבר רב יוסף למימר נשאלין נדרי' בשבת ביחיד מומחה אין בשלשה הדיוטות לא משום דמתחזי כדינא א"ל אביי [ח]כיון דסבירא לן אפי' מעומד אפי' בקרובים ואפי' בלילה לא מיתחזי כדינא אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב הלכה מפירין נדרים בלילה והא מתניתין היא נדרה בלילי שבת אלא אימא הלכה נשאלין בלילה א"ל ר' אבא לרב הונא אמר רב הכי א"ל אישתיק [ט]אמר ליה אישתיק קא אמרת או שתי קאמרת אמר רב איקא בר אבין איזדקיק ליה רב לרבה בקיטונא

[ט]אמר ליה אישתיק קאמרת או אשתקין קאמרת אמר ליה מ"ם דאמר רב איקא וכו'. וה"פ אמר רב הכי רבי אבא שאל לרב הונא אם שמעה מרב בפירוש והשיב לו רב הונא דאיהו אמר קמיה דרב ורב שתק ושאל לו ר' אבא לרב הונא הא דשתק לך רב משום דהודה לדבריך כאדם האומר לחבירו אשקיין קאמרת או דלמא האי דשתק לך משום שרלה לשתקך ולא חס להשיבך. ומייתי מ"ם דרב גופיה עבד עובדא להתיר נדרים בלילה: בקיטונא

[ט]אמר ליה אישתיק קאמרת או אשתקין קאמרת אמר ליה מ"ם דאמר רב איקא וכו'. וה"פ אמר רב הכי רבי אבא שאל לרב הונא אם שמעה מרב בפירוש והשיב לו רב הונא דאיהו אמר קמיה דרב ורב שתק ושאל לו ר' אבא לרב הונא הא דשתק לך רב משום דהודה לדבריך כאדם האומר לחבירו אשקיין קאמרת או דלמא האי דשתק לך משום שרלה לשתקך ולא חס להשיבך. ומייתי מ"ם דרב גופיה עבד עובדא להתיר נדרים בלילה: בקיטונא

מתנן התם. בפ' בתרא דשבת (קנז.): מפירי' נדרי'. בעל לאמר: ונשאלי'. לחכם: איבעיא להו מפירי' לצורך שבת. אי לצורך שבת אתרוייהו קאי: או דלמא אפי' שלא לצורך השבת. לא אי לצורך השבת אלא לנשאלי' דהוי כמו דין, אבל הפרת בעל לא דמפר הוא בלא מרטה: מאי אירא לחבר חשבה. דאינו יכול להפר כל אפי' בתוך היום אינו יכול להפר, כגון סמוך לחשכה שאין לה שהות לאחול בשבת הו לא הוי לורך שבת, אבל מרשה דקתני מפר עד שתתאחן (ומשמע) סמוך לחשכה לא רלה למידק, דאיכ' לתחוי דמיירי דווקא מנעוד יום שהוא לצורך היום, אבל מפיפא מדקדק דבלא לצורך שבת קאמר (דקתני) דלא יפר בשבה, הא בו ביום יפר אפי' סמוך לחשכה שעה אחת: למ"ד כל היום אין בפי' לא אפ' שלא לצורך. דהקלו כיון שלא יוכל שוב להפר: למ"ד כמעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא. דאמאי אריגן בשבת להפר, אחר השבת יוכל שוב להפר דאחוי מעת לעת. וה"נ אית' לכך פוגיא בפ' בתרא דשבת (קנ.) דקאמר מנאי היא כי הכא: איבעיא להו. הא דשריגן נדרי' לנשאל לצורך השבת, בלא"ה לנשאל בע"ש שנדר סמוך לחשכה: דמתחוי בדינא. והתנן (כילה לו:) אין דנין בשבת: כיון דס"ל אפ' מעומד. ודין קו"ל מיושב: ובקרובים. וקו"ל

עין משפט נר מצוה

נו א ב מיי' פ"ז מהל' שבועות הל' ו ופי"ג מהל' נדרים הל' ח ופי"ד מהל' שבת הל' ו סמג לאוין סה וטור ושו"ע א"ח סימן שמא סעיף ה ושו"ע יו"ד סימן רלד סעיף כד:

נז ג ד מיי' פ"ז מהל' שבועות הל' ו ופי"ד מהל' שבת הל' ו סמג שם וסימן רסה טוש"ע א"ח שם ושו"ע יו"ד סימן רכח סעיף ג:

נח ה מיי' פ"ז מהל' שבועות הל' ו סמג לאוין רמז רמב טוש"ע יו"ד סימן רכח סעיף ג (וכרב אלפס שבת פכ"ד דף עה:):

תוספות

תנן התם. בפ' בתרא דשבת (קנז.): מפירי' נדרי'. בעל לאמר: ונשאלי'. לחכם: איבעיא להו מפירי' לצורך שבת. אי לצורך שבת אתרוייהו קאי: או דלמא אפי' שלא לצורך השבת. לא אי לצורך השבת אלא לנשאלי' דהוי כמו דין, אבל הפרת בעל לא דמפר הוא בלא מרטה: מאי אירא לחבר חשבה. דאינו יכול להפר כל אפי' בתוך היום אינו יכול להפר, כגון סמוך לחשכה שאין לה שהות לאחול בשבת הו לא הוי לורך שבת, אבל מרשה דקתני מפר עד שתתאחן (ומשמע) סמוך לחשכה לא רלה למידק, דאיכ' לתחוי דמיירי דווקא מנעוד יום שהוא לצורך היום, אבל מפיפא מדקדק דבלא לצורך שבת קאמר (דקתני) דלא יפר בשבה, הא בו ביום יפר אפי' סמוך לחשכה שעה אחת: למ"ד כל היום אין בפי' לא אפ' שלא לצורך. דהקלו כיון שלא יוכל שוב להפר: למ"ד כמעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך השבת לא. דאמאי אריגן בשבת להפר, אחר השבת יוכל שוב להפר דאחוי מעת לעת. וה"נ אית' לכך פוגיא בפ' בתרא דשבת (קנ.) דקאמר מנאי היא כי הכא: איבעיא להו. הא דשריגן נדרי' לנשאל לצורך השבת, בלא"ה לנשאל בע"ש שנדר סמוך לחשכה: דמתחוי בדינא. והתנן (כילה לו:) אין דנין בשבת: כיון דס"ל אפ' מעומד. ודין קו"ל מיושב: ובקרובים. וקו"ל

לא יומתו על פי אבות: ואפ' לילה. ודין פסוי בלילה, דכתיב (דברים כה) כיום המילו, אימא הילכה בלילה עובדא: והא מתני' היא. מיפר (לילי) שבת, ומאי קמ"ל: א' רב הבי. אמרת דבר זה משמו של רב: א"ל אשתיקן או אשקיין קאמרת. הא דמתמהת ואמרת מ' רב הכי, משו' דלא ס"ל ואלאשתיקן קאמרת, או לאשקיין קאמרת משו' דחביב עלן ואי אמר רב מקשה לי אמרת דשפיר אמר, כך פירש"י ז"ל ס' הטשלן (מכות קד: ד"ה אשתיקן). והר"ר אליעזר לא פי' כן, ונראה ס"ל אשתיק, כלומר כשאמרתי דבר זה שתק רב ולא אמרה נפר, אשתיקא אמרת, כלו' רב לא קבלה, או אשקיין, שתק משו' דקבל, מ"ש דרב אחזקיק ואמיר יאמיר בלילה, אלמא דרב קבלה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

בקיטונא דבי רב עומד יחידי ובלילה אמר [6]רבה אמר רב נחמן [7]הלכה נשאלין נדרים עומד יחידי ובלילה [8]ובשבת ובקרובים ואפי' היה להן פנאי מבעוד יום עומד [9]והתניא ירד ר"ג מן החמור ונתעטף וישב והתיר לו נדרו רבן גמליאל סבר (6) [7]פותחין בחרטה מיעקר נדר' בעינן ובעי עיוני [2]אהבי ישב ורב נחמן סבר [3] אין פותחין בחרטה ואפילו מעומד א"ל רבא לרב נחמן חזי מר האי מרבנן דאתא ממערבא ואמר איזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב הונא בר אבין ושרו ליה נדריה ואמרו ליה זיל ובעי רחמי על נפשך דחטאת דתני רב דימי אחוה דרב ספרא [4]כל הנודר [5]אע"פ שהוא מקיימו נקרא חוטא אמר רב זביד מאי קרא [1]וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא לא חדלת איכא חטא תניא [2] האומר לאשתו כל נדרים שתדורי אי אפשי שתדורי אין זה נדר לא אמר כלום [3]יפה עשית ואין כמותך ואם לא נדרת מדירך אני דבריו קיימין: [4] לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטיל ליכי כדרך שאומר לה בחול אלא אומר לה טלי ואכלי טלי ושתי והנדר בטל מאליו א"ר יוחנן [5]וצריך שיבטל בלבו תניא בש"א בשבת מבטל בלבו בחול מוציא בשפתיו ובה"א [6]אחד זה ואחד זה מבטל בלבו ואין צריך להוציא בשפתיו א"ר יוחנן [7]חכם שאמר בלשון בעל ובעל שאמר בלשון חכם לא אמר כלום דתני' [8]זה הדבר החכם מתיר ואין בעל מתיר שיכול ומה חכם שאין מפר מתיר בעל שמפר אינו דין שמתיר ת"ל זה

בקיטונא. במסכת עירובין (דף סד:): **ירד ר"ג וישב כו'**. אלמא דבעי ישינה: **ר"ג סבר פותחין בחרטה**. לצרך החכם לפתוח לו בתחלת הנדר ולהעמיד תחילת הנדר בטעות שיהא מתחרט על כך כדאמרינן[6] אילו היו עשרה בני אדם שיפיסון באותה שעה דהשתא עקר ליה לנדריה לגמרי דכמאן דלא הוי נדר דמי הלכך הואיל ולא אפשר בהיתר לו לאו דמיעקר נדרא בעי עיוני טפי למיעקריה ואהכי ישב: **ורב נחמן סבר אין פותחין בחרטה**. ואי לא אמר בפירוש מיתריטנא[6] [לא] שרינן ליה ולא בעי לעיוני ויכול להפר אפילו מעומד: **ואמרו ליה זיל בעי רחמי אנפשך**. כך פתחו לו בחרטה: **הא לא חדלת**. אלא נדרת אית כך חטא: **אי אפשי שתידור לא אמר כלום**. דאין הפרה בלשון הזה: ואם נא לקיימו ואמר לה יפה עשית שנדרת ואין כמותך אשה חשובה לפי שנדרת ואם לא נדרת אני הייתי מדירך שכל כך יפה נדול מזה: **טלי ואכלי טלי ושתי**. להכי נקט הכי משום דהוו דברים שיש בהם עינוי נפש ונדרי שבת מינהו: **וצריך שיבטל בלבו**. שיאמר בלבו מופר ליכי: **חכם שאמר בלשון חכם**. מופר ליך: **ובעל שאמר בלשון חכם**. מותר ליך: זה

בקיטונא דבי רב עומד יחידי ובלילה אמר רבה אמר רב נחמן הלכה נשאלין נדרים עומד יחידי ובלילה ובשבת ובקרובים ואפי' היה להן פנאי מבעוד יום עומד והתניא ירד ר"ג מן החמור ונתעטף וישב והתיר לו נדרו רבן גמליאל סבר אפותחין בחרטה מיעקר נדר' בעינן ובעי עיוני אהבי ישב ורב נחמן סבר אין פותחין בחרטה ואפילו מעומד סוף דינא מעומד. ולפי שלא ידעתי לטעמו איני אומר כן: חזי מר הכוא לורכא מרבנן. דקאמר דבמערבא אמרי שהנודר חוטא הוא: אבל האומר לאשתו. אחר שנדרה כל נדרים שתדורי אי אפשי שתדורי אין לנוני שתהא נודרת מכאן ואילך אף על גב דמשמע ממילתיה דמאי דנדרה עד השתא ניחא ליה ומקיים להו לנדריה שנדרה עד עכשיו אפילו הכי לא אמר כלום שאין זו הקמה ואילו רצה אח"כ להפר כיון שמיעה רשאי אבל אם אמר לה יפה עשית (אין כמותין) כשנדרת נדרים הללו אי נמי דאמר לה אין כמותיך אי נמי דאמר לה אם לא נדרת אני מדירך דבריו קיימין דכל הני ליכי הקמה משמע. ולפי פי' זה כולה בריישא בהקמה אלא דלישנא דריש לא מהני בה והני ליכי דסיפא מהני בה. ולהאי פירושא לא גרסינן בהך בריישא אין זה נדר לא אמר כלום דלישנא דאין זה נדר לא משמע אלא נדרים שנדרה כבר. ומאן דגרים ליה מפרש לבריישא הכי האומר לאשתו נדרים שעברו אי אפשי שתדורי כלומר אי אפשי בהן אי נמי דאמר לה אין זה נדר לא אמר כלום דבהפרה לשון מפורש בעיא וכי קתני כל נדרים שתדורי עתיד במקום עבר הוא ושנדרת קאמר ואשכחן טובא דכוותיה אי נמי שתדורי דוקא ואליבא דר"א דאמר בעל מפר נדרים שלא תלו [לעיל עה.] וסיפא קתני דנהי דהפרה בעיא לשון מפורש בהקמה בחד מהנך ליכי דתני בתר הכי סגי. ונראה בעיני דטעמא דמילתא דכיון דתניא לקמן[2] קיים בלבו קיים לא גרעי הני ליכי מקיים בלבו אבל בהפרה כיון דקי"ל [לקמן עט.] הפר בלבו אינו מופר אף כשהוא מוציא בשפתיו צריך שיהא לשונו ברור: **אבל לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטל ליכי כדרך שאומר לה בחול. הא דאמרינן למימר הכי לאו משום גזירה דיתר נדרים דחכם הוא דהא כיון דאמר לה טלי אכלי ולצורך השבת הוא ואפילו בשאלה שרי אלא טעמא דמילתא דכיון דאפשר לשנויי משנינן: **וצריך שיבטלנו בלבו**. דאע"ג דאמר לה טלי ואכלי צריך שיאמר בלבו שיהא הנדר בטל: **ובחול מוציא בשפתיו**. אם נדרה בחול צריך להוציא ההפרה בשפתיו: **אחד זה ואחד זה**. אחד שבת ואחד חול מבטל בלבו ואין צריך להוציא בשפתיו כיון שאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי דהך בריישא נמי אחידר קיימא. ואית דגרסי ולערב בחול מוציא בשפתיו וכולה אנדרה בשבת קאי דנהי דבשבת משתרי בביטול שבלב לערב בחול צריך שיוציא בשפתיו. ולא נהירא דאי הכי מאי אחד זה ואחד זה דקתמרי ב"ה אלא ודאי לא גרס לערב. ומקשו הכא היכי אמרי ב"ה אחד זה ואחד זה מבטל בלבו וא"ל להוציא בשפתיו נהי דאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי מי עדיף [האי] ליתנא מאין כאן נדר ואי אפשי שתדורי דאמרינן לעיל לפוס פירוש בתרא דכתבינן בהיא דלא מהני בהפרה וכ"ת שאני התם שלא בעלו בלבו הא תניא לקמן[2] בהפרה בלב לא מהניא והא לאו קושיא היא דכי אמר לקמן הפר בלבו אינו מופר ה"מ היכא דלא אמר לה טלי ואכלי טלי ושתי אבל היכא דאמר לה הכי בבטול שבלב מהני דנהי דאי אפשי שתדורי ואין זה נדר לא מהני טפי עדיף בטול בלב כל היכא דאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי מהיכא שלא בטל בלבו ומוציא בשפתיו לשון גרוע דהיינו בבריישא דלעיל לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטל ליכי כדרך שאומר לה בחול לאו למימרא דבחול צריך למימר הכי דהא אמרי ב"ה דבין בשבת בין בחול כל שאמר לה טלי ואכלי ובטל בלבו סגי אלא כדרך שהוא רגיל לומר לה בחול קאמר: **אמר ר' יוחנן חכם שאמר בלשון בעל**. דהייטו מופר ליך ובעל שאמר בלשון חכם שאמר מותר ליך. לשון בעל מפורש הוא כמאן דהייטו לשון הפרה [במדבר ל] ולשון חכם דהוי מותר ליך משמע ליה מדכתיב לא יחל דברו [שם] כלומר לא יעשה דבריו חולין ודרשינן [חגיגה י.] אבל אחרים מוחלין לו שעושין אותו חולין ובחולין מותר שייך למימר בהו

וכירושלמי

בלבו בו'. ומתניתא דקתני כדרך שאומר לה בחול דמשמע דבחול בעי אמירה ה"ק אם בא לומר בשבת כדרך שהוא רגיל לומר בחול והוא הדין דבחול נמי אין צריך אמירה אלא אורחא דמילתא נקט לפי שדרך אדם להפר באמירה דאם לא כן לא תדע האשה הפר לה וא"ת ור' יוחנן דאמר צריך שיבטל בלבו א"כ למה ליה למימר טלי ואכלי וי"ל

כדי להודיע לה שהפר בלבו אי נמי פלוגתא דב"ש וב"ה קאי אהיכא דא"ל טלי ואכלי ומילתא דר' יוחנן אתיא כב"ש אבל היכא דלא אמר לה מהניא הפרה בלב לב"ש בשבת ולב"ה אפי' בחול והר"מ מתי"ן פי' דטלי ואכלי לאו הפרה היא אלא להודיע שהפר בלבו דאי הוא הפרה אתאי קא"ר יוחנן וצריך שיבטל בלבו דכיון דאמר לה טלי ואכלי בוודאי אשב בלבו שיהא רוצה להאכילה דבר האסור לה אלא ודאי כי ה"ג לא הוי הפרה ולכך א"ר יוחנן וצריך שיבטל בלבו כלומר שיאמר בלבו מופר ליך אבל בשפתיו לא יוציא בקול דם כי הכא דפרק היה קורא (ברכות טו:) לא יברך ברכת המזון בלבו ואם נירך יצא דהייטו שבירך ולא השמיע לאזנו: **חכם שאמר בלשון בעל**. בלשון הפרה לא אמר כלום דהפרה משמע מהאן ולהבא [1]וכא עשם כמו ואם בריתי הפר וכן בעל שאמר בלשון הפרה לא אמר כלום כדי ליתן חילוק בין הפרת בעל להפרת חכם: שב"ל ומה חכם שאין **מפר מתיר**. ק"ו לרווחא דמילתא בעלמא הוא דאי לא כתיב מיעוטא ממילא הוי למדין זה מזה ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה ועוד אי לאו מיעוטא דזה הדבר מנא לן דחכם אינו מפר:

עין משפט נר מצוה

נמ א טוש"ע י"ד סימן רכח סעיף ז:
ם ב שם סעיף ד:
סא ג טוש"ע י"ד סי' רנ סעי' ח:
סב ד ה מיי' פ"ג מהל' נדרים הלכה (ב) ג סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ז:
סג ו ז מיי' פ"ג מהל' נדרים הל' ת סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כד ולח:
סד ח מיי' שם הלכה (ד) ז טוש"ע שם סעיף מ:
סה ט מיי' שם הל' ג ופ"ו מהלכות שבועות הל' ה סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סימן רלד סעי' ו וסימן רכח סעיף ג:

תוספות

אר"נ הלכה נשאל' נדר' עומד יחידי ובלילה בו' אפי' היה אפשר להן מבעוד יום. ובלבד שיהא לצורך השבת: ר"נ סבר אין פותחי' בחרטה. דכתו תמיה (עי' לעיל כח:), אלא צריך למצוא לו פתח אחר חרטה מעכשיו ונעשה הנדר טעות: ומעקר נדרא בעי' וכעי' עיונא. ולהכי יש ר"נ: וה"נ סבר פותחי' בחרטה. ולא בעי עיונא, הלכך אפי' מעומד: חזי מר כו'. כתה הם מקפידים על נדרי נדרי: א"ר יוחנן צריך שיבטל בלבו. הא דתני בשבת ל' לה טלי אכלי צריך שיהפוך בלבו הפרה מעלמא: וב"ה אי אחד זה ואחד זה מבטל בלבו וא"צ להוציא בשפתיו. ומתניתא דקתני צריך שא' לה בחול משמע דבחול נמי אמרינ. ה"פ אם בא לומ' בשבת לא יאמר כדרך שהוא רגיל לו' בחול, ה"ה דאי בעי מפר בלא אמירה. וא"ת לר' יוחנן דא' וצריך שיבטל בלבו א"כ למה לי למימר טלי אכלי, וי"ל דמ"מ בעי להודיע לה שהפר לה בלבו וקאמר לה טלי אכלי, א"כ הך בריישא אפלוגתא דב"ש וב"ה קיימי, כי א' לה טלי ואכלי צריך עד' בטול בלב: חכם שא' בלשון. הפרה דכתי' (במדבר ל) נבי בעל: ובעל שא' בלשון חכם. דכתי' (שם) לא יחל דברו, ודרשי' מינה (חגיגה י.) הוא אינו מוחל אבל אחרי' מוחלי' להייטו חכם, והייטו (התם) דהא לא כתי' כיה הפרה: זה הדבר. מיעוטו, החכם מתיר טי': שב"ל ומה חכם כו' ת"ל כו'. ולא היה צריך מי לק"ו דאי לאו קרא אמרי' דשוים הם מבברא דמנין לנו לחלק, ולא שקיל וטרי תלמודא למפרך מידי אחר ק"ו:

תורה אור השלם

1. וכי תחדל לנדר לא יהיה בך חטא:
דברים כג כג
2. וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה יי: במדבר ל ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר"נ סבר פותחין וכו' ורב נחמן סבר אין פותחין. נ"ב ס"א ר"נ סבר אין פותחין ור"נ סבר פותחין: (ב) רש"י ד"ה ורב נחמן וכו' מיתריטנא שרינן כל"ל ותיבת לא נמחק:

מוסף רש"י

בקיטונא. קיטון, חדר קטן של בית המדרש (שבת סו:). פותחין בחרטה. כלומר החכם פותח לו בחרטה תחלה, לפיכך צריך ליישב דעתו יפה לעקור נדרו. (ראה"ה בשמו). ורב נחמן סבר אין פותחין. כלומר אין החכם פותח בחרטה, ואם היו אחרים מעכלמו אין מתירין לו, הילכך אין צריך החכם ליישב דעתו כל כך (שם). שתדורי. שנדרת (שם).

פירוש הרא"ש

בקיטונא דבי רב. חדר ויבא החדרה מתרגמין ועמלא לקיטונא (כרתות מג:) ר"נ סבר אין פותחין בחרטה. אלא צריך למצוא פתח לעקור הנדר מעיקרו הלכך ירד ונתעטף ויישב כאומה כמו דיין: חזי מר האי מרבנן בו'. כמה הם מקפידין על נדרי נדרים: ואא"ר יוחנן וצריך שיבטל

(ג) [ל"ל רבה], (כ) [עירובין סד: ע"ש], (ג) [ל"ל ומקרובים וכשבת וכ"ל כרב אלפס סוף שבת דף עה:], (ד) [וע' תוספות עירובין סד: ד"ה פותחין], (ה) [לעיל כח:], (ו) [לעיל כב. ע"ש היטב], (ז) [תוספתא פ"ו], (ח) [חסר כאן מגיה ע' ר"ן אם אפשר דבריי"ת דלעיל בסמוך מיתניי"ת ומאן שתי נקודות שנמשכו אחר דבריו קיימין הם בטעות], (ט) [לעיל כח:], (י) [וכן ברכות תוס' בעירובין סד: דלא בברכות רש"י ע"ש], (כ) [דף עט.], (ל) ל"ל ובלא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com